

Облікова картка НДДКР

Державний обліковий номер: 0224U000916

Державний реєстраційний номер: 0121U108685

Відкрита

Дата реєстрації: 14-01-2024

1. Етапи виконання

Номер етапу: 3

Назва етапу: Апробація та впровадження навчально-методичного забезпечення закладів з інклюзивним навчанням та інклюзивно-ресурсних центрів

Початок етапу: 01-2023

Закінчення етапу: 12-2023

Вид звітнього документа: Остаточний звіт

2. Виконавець

Назва організації: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код ЄДРПОУ/ІПН: 21560861

Підпорядкованість: Національна академія педагогічних наук України

Адреса: вул. М. Берлінського, буд. 9, м. Київ, 04060, Україна

Телефон: 380444672262

Телефон: 380444672270

E-mail: isenaesu@gmail.com

WWW: <http://ispukr.org.ua>

3. Власник результатів НДДКР (продукції)

Назва організації: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Код ЄДРПОУ/ІПН: 21560861

Адреса: вул. М. Берлінського, буд. 9, м. Київ, 04060, Україна

Підпорядкованість: Національна академія педагогічних наук України

Телефон: 380444672262

Телефон: 380444672270

E-mail: isenaesu@gmail.com

WWW: <http://ispukr.org.ua>

4. Джерела та напрями фінансування

Підстава для проведення робіт: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

КПКВК: 6551030

Напрямок фінансування: 2.1 - фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

Джерело фінансування: 7713 - кошти держбюджету

Фактичний обсяг фінансування за звітний етап: 1491.570 тис. грн.

5. Науково-технічна робота

Назва роботи (укр)

Науково-теоретичні основи моделювання інклюзивного освітнього середовища

Назва роботи (англ)

Scientific and theoretical foundations of modeling an inclusive educational environment

Реферат (укр)

Об'єкт дослідження – процес інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. Мета дослідження: моделювання інклюзивного освітнього середовища. Методи дослідження. Теоретичні: аналіз філософської, психолого-педагогічної, методичної літератури, вивчення та узагальнення педагогічного досвіду, порівняльний аналіз. Емпіричні: методи педагогічної та психологічної діагностики (психолого-педагогічне спостереження, анкетування, опитування батьків, педагогів закладів, експертів), аналіз навчально-методичної документації. Результати дослідження та їх новизна: визначено основні напрями з реалізації інклюзивної освіти: нормативно-правовий, кадровий, науково-методичне забезпечення, моделювання освітнього простору в закладі освіти, створення безбар'єрного середовища тощо; обґрунтовано концептуальну основу моделювання інклюзивного освітнього середовища, зокрема виявлено, що освітній аспект інклюзії має два вектори. Перший – це підвищення рівня освіченості всіх членів суспільства в результаті повної доступності кожного громадянина України до освітніх послуг. Другий вектор освітнього аспекту інклюзії полягає у сприянні подоланню соціальної ізоляції осіб з особливими освітніми потребами. Конкретизовано та обґрунтовано алгоритм діяльності педагогічних працівників щодо визначення та впровадження моделі організаційно-методичного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти з інклюзивним навчанням. Ключові слова: інклюзія, моделювання інклюзивного середовища, технології навчання дітей з особливими потребами, індивідуальна програма розвитку, інклюзивне середовище, діти з особливими освітніми потребами, Інклюзивно-ресурсні центри.

Реферат (англ)

The object of research is the process of inclusive education of children with special educational needs in an inclusive environment. The purpose of the study: modeling an inclusive educational environment. Research methods. Theoretical: analysis of philosophical, psychological and pedagogical, methodological literature, study and generalization of pedagogical experience, comparative analysis. Empirical: methods of pedagogical and psychological diagnostics (psychological and pedagogical observation, questionnaires, surveys of parents, teachers, experts), analysis of educational and methodological documentation. The results of the study and their novelty: the main directions for the implementation of inclusive education are identified: regulatory, legal, personnel, scientific and methodological support, modeling of educational space in the educational institution, creating a barrier-free environment, etc .; the conceptual basis of modeling an inclusive educational environment is substantiated, in particular, it is found that the educational aspect of inclusion has two vectors. The first is to increase the level of education of all members of society as a result of full access of every citizen of Ukraine to educational services. The second vector of the educational aspect of inclusion is to help overcome the social isolation of people with special educational needs. The algorithm of activity of pedagogical workers on definition and introduction of model of organizational and methodical support of the child with special educational needs in the conditions of an educational institution with inclusive training is specified and substantiated. Key words: inclusion, modeling of inclusive environment, technologies of teaching children with special needs, Individual development program, inclusive environment, children with special educational needs, Inclusive resource centers.

Індекс УДК: 376, 373.3/.5.043.2-056.2/.3

Коди тематичних рубрик НТІ: 14.29.01

6. Науково-технічна продукція (НТП)

НТП 1

Назва продукції (укр): Діти з особливими освітніми потребами: навчання та супровід у період повоєнної відбудови

Назва продукції (англ): Children with special educational needs: education and support during the period of military reconstruction

Очікувані результати: Навчально-методичний посібник

Галузь застосування: 72.20 Дослідження й експериментальні розробки в сфері суспільних і гуманітарних наук

Опис продукції (укр): Навчально-методичний посібник присвячений актуальним проблемам організації навчання та психолого-педагогічного супроводу осіб з особливими освітніми потребами у період повоєнної відбудови, а саме: відновлення освітнього процесу, відбудови матеріально-технічної бази, поповнення науково-педагогічного складу освітніх закладів. Висвітлено найголовніше післявоєнне завдання – охопити навчанням не тільки всіх дітей шкільного віку, а й тисячі підлітків, яких війна відірвала від школи. Проаналізовано відродження загальної середньої освіти та вплив державної політики на її розвиток.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Впровадження сучасних психолого-педагогічних технологій в освітнє середовище закладів освіти у повоєнний час.

Стадія завершеності НТП: рукопис

Впровадження НТП: Впроваджено

Строки впровадження: 01.2023-12.2023

Виробник продукції: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Споживачі продукції: педагоги, психологи, фахівці ІРЦ, студенти

Перспективні ринки: Україна

Права інтелектуальної власності: За договорами

Форми та умови передачі продукції: Відповідно до договору №12/5/3-21 Нф від 04.01.2021 р.

НТП 2

Назва продукції (укр): Інклюзія: покроково для педагогів

Назва продукції (англ): Inclusion: step-by-step for teachers

Очікувані результати: Навчально-методичний посібник

Галузь застосування: 72.20 Дослідження й експериментальні розробки в сфері суспільних і гуманітарних наук

Опис продукції (укр): Навчально-методичний посібник покликаний допомогти освітнім управлінцям у творенні якісного інклюзивного освітнього середовища для дітей з особливими потребами. Посібник спрямовано на утвердження рівноправного доступу до знань, отримання якісної освіти та поваги сучасного суспільства до кожного. Додаються зразки оформлення шкільної документації, схеми, таблиці у сфері інклюзивної освіти. Матеріали видання узгоджено з чинними нормативними документами українського законодавства та призначені для наукових працівників, аспірантів, викладачів, студентів та учителів загальноосвітніх навчальних закладів.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Упорядковано матеріали щодо впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти.

Стадія завершеності НТП: рукопис

Впровадження НТП: Впроваджено

Строки впровадження: 01.2023-12.2023

Виробник продукції: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Споживачі продукції: педагоги, фахівці ІРЦ

Перспективні ринки: Україна

Права інтелектуальної власності: За договорами

Форми та умови передачі продукції: Відповідно до договору №12/5/3-21 Нф від 04.01.2021 р.

НТП 3

Назва продукції (укр): Організація інклюзивного навчання в умовах кризових викликів

Назва продукції (англ): Organization of inclusive education in the conditions of crisis challenges

Очікувані результати: Навчально-методичний посібник

Галузь застосування: 72.20 Дослідження й експериментальні розробки в сфері суспільних і гуманітарних наук

Опис продукції (укр): Навчально-методичний посібник розкриває можливості створення безпечне освітнє середовище – одне з першочергових завдань закладу освіти в умовах кризових викликів. У посібнику висвітлено теоретичні засади інклюзивного навчання як складової сучасного закладу освіти; практичні аспекти психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному закладі; питання змістового та методичного забезпечення інклюзивного навчання. Навчально-методичний посібник адресований слухачам курсів підвищення кваліфікації, педагогам і психологам інклюзивних закладів.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Формування безбар'єрного освітнього середовища та впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти.

Стадія завершеності НТП: рукопис

Впровадження НТП: Впроваджено

Строки впровадження: 01.2023-12.2023

Виробник продукції: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Споживачі продукції: педагоги, фахівці ІРЦ

Перспективні ринки: Україна

Права інтелектуальної власності: За договорами

Форми та умови передачі продукції: Відповідно до договору №12/5/3-21 Нф від 04.01.2021 р.

НТП 4

Назва продукції (укр): Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери

Назва продукції (англ): Psychological and pedagogical support of children with disorders of the emotional and volitional sphere

Очікувані результати: Навчально-методичний посібник

Галузь застосування: 72.20 Дослідження й експериментальні розробки в сфері суспільних і гуманітарних наук

Опис продукції (укр): Навчально-методичний посібник розкриває особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери. Розкриваються актуальні питання організаційно-методичного забезпечення психолого-педагогічного супроводу, реалізації інноваційних педагогічних технологій та рекомендації стосовно їх впровадження в практику, результати експериментальних досліджень, присвячених цьому питанню. Посібник адресовано фахівцям закладів загальної середньої освіти, науковцям, працівникам соціальної служби, викладачам та студентам вищих навчальних закладів; батькам дітей з особливими освітніми потребами, всім зацікавленим проблемами сучасної спеціальної педагогіки та психології.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери.

Стадія завершеності НТП: рукопис

Впровадження НТП: Впроваджено

Строки впровадження: 01.2023/12.2023

Виробник продукції: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Споживачі продукції: психологи, педагоги, фахівці ІРЦ

Перспективні ринки: Україна

Права інтелектуальної власності: За договорами

Форми та умови передачі продукції: Відповідно до договору №12/5/3-21 Нф від 04.01.2021 р.

НТП 5

Назва продукції (укр): Формування та розвиток емоційно-вольової сфери у дітей дошкільного віку

Назва продукції (англ): Formation and development of the emotional and volitional sphere in preschool children

Очікувані результати: Навчально-методичний посібник

Галузь застосування: 72.20 Дослідження й експериментальні розробки в сфері суспільних і гуманітарних наук

Опис продукції (укр): У навчально-методичному посібнику подано матеріали для роботи у закладах дошкільної освіти, рекомендації батькам, вихователям, психодіагностичний інструментарій та корекційно-розвивальна програма для роботи з дітьми з порушенням емоційно –вольової сфери. Важливість вивчення вікових особливостей емоційної сфери дітей пов'язана з тим, що є тісний зв'язок емоційного та інтелектуального розвитку. Порушення в емоційному розвитку дитини призводять до того, що дитина не може використати інші здібності, зокрема інтелект, для подальшого розвитку. У дітей з емоційними порушеннями переважають такі негативні емоції ,як горе, страх, гнів, сором, відраза. У них спостерігається високий рівень тривожності, а позитивні емоції виявляються рідко. У зв'язку з цим виникає завдання контролю за емоційним розвитком дітей і при потребі застосування психокорекційних програм. Посібник адресовано фахівцям закладів загальної середньої освіти, науковцям, працівникам соціальної служби, викладачам та студентам вищих навчальних закладів; батькам дітей з особливими освітніми потребами, всім зацікавленим проблемами сучасної спеціальної педагогіки та психології.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери.

Стадія завершеності НТП: рукопис

Впровадження НТП: Впроваджено

Строки впровадження: 01.2023/12.2023

Виробник продукції: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Споживачі продукції: психологи, педагоги, фахівці ІРЦ

Перспективні ринки: Україна

Права інтелектуальної власності: За договорами

Форми та умови передачі продукції: Відповідно до договору №12/5/3-21 Нф від 04.01.2021 р.

НТП 6

Назва продукції (укр): Організація інклюзивного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти

Назва продукції (англ): Organization of an inclusive educational environment in a preschool education institution

Очікувані результати: Навчально-методичний посібник

Галузь застосування: 72.20 Дослідження й експериментальні розробки в сфері суспільних і гуманітарних наук

Опис продукції (укр): У навчально-методичному комплекті подано матеріали для організації інклюзивного виховання та навчання в закладі дошкільної освіти (далі ЗДО), а також психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, реалізація корекційно-розвивального навчання, створення освітнього середовища, який задовольнить освітні потреби дитини з ООП, формування життєво важливого досвіду та цілеспрямованого розвитку

когнітивних, мовленнєвих, моторних, соціальних функцій у дітей. Посібник адресовано фахівцям закладів загальної середньої освіти, науковцям, працівникам соціальної служби, викладачам та студентам вищих навчальних закладів; батькам дітей з особливими освітніми потребами, всім зацікавленим проблемами сучасної спеціальної педагогіки та психології.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Організація інклюзивного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти

Стадія завершеності НТП: рукопис

Впровадження НТП: Впроваджено

Строки впровадження: 01.2023-12.2023

Виробник продукції: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

Споживачі продукції: педагоги, психологи, фахівці ІРЦ, студенти

Перспективні ринки: Україна

Права інтелектуальної власності: За договорами

Форми та умови передачі продукції: Відповідно до договору №12/5/3-21 Нф від 04.01.2021 р.

7. Бібліографічний опис

Компанець Н.М. Розвиток та формування емоційно-вольової сфери у дітей дошкільного віку: Науково-методичний посібник. – Київ: Актуальна освіта, 2023. – 42 с.

Компанець Н.М. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери: Науково-методичний посібник. – Київ: Актуальна освіта, 2023. – 120 с.

Організація інклюзивного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти: навчально-методичний комплект / Ярмола Н.А., Коваль-Бардаш Л.В., Лапін А.В., Квітка Н.О..Київ,2023 (рукопис)

Організація інклюзивного навчання в умовах кризових викликів: навчально-методичний посібник / Ярмола Н.А., Коваль-Бардаш Л.В., Лапін А.В., Квітка Н.О. Київ, 2023. (рукопис)

Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Інклюзія: покроково для педагогів: навчально-методичний посібник. Київ, 2023. (рукопис)

Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими освітніми потребами: навчання та супровід у період повоєнної відбудови: навчально-методичний посібник. Київ, 2023. (рукопис)

8. Звітна документація

Кількість сторінок в звіті: 57

Мова звіту: Українська

Кількість файлів у звіті: 1

9. Заключні відомості

Перелік осіб-виконавців

Квітка Наталія Олегівна (к. пед. н.)

Колупаєва Алла Анатоліївна (д. пед. н., професор, член-кор.)

Компанець Наталія Миколаївна (к.психол.н., с.н.с.)

Лапін Андрій Володимирович (к. пед. н.)

Ярмола Наталія Анатоліївна (к. пед. н., с.д.)

Керівник організації:

Прохоренко Леся Іванівна (д. психол. н., професор)

Керівники роботи:

Ярмола Наталія Анатоліївна (к. пед. н.)

**Керівник відділу реєстрації наукової діяльності
УкрІНТЕІ**

Юрченко Т.А.